

Zgodovina je temeljna družbena veda, ki proučuje razvoj človeške družbe od prvih začetkov pa do danes.

Opredelitev

- A) v širšem smislu obravnava vse, kar se je zgodilo v preteklosti
- B) v ožjem smislu o prvih začetkih, pa do danes
- C) v šoli pa nas v strnjeni in pregledni obliki seznanja zakonitostimi družbenega razvoja, vse od najstarejših obdobj, pa do danes

Naloge: - raziskati zgodovinske dogodke

- priti do zgodovinskih dejstev in resnice
- preučiti dogodeke, vzroke in posledice ter jih vstaviti v zgodovinski čas in prostor in jih med seboj povezati in razložiti
- zakonitosti razvoja
- zgodovina dogodka predstavi iz treh aspektov (družbenega, političnega, kulturnega in gospodarskega)
- razložiti razvoj praskupnosti in razlike v življenju ljudstev
- z zgodovino lažje razumemo tudi sedanost
- historična distanca 50-ih let
- zgodovinski viri (materialni, pisni, ustni)

Zgodovinske vede:

A) pomožne

- **paleografija** – veda o starih pisavah
- **kronologija** – veda o času
- **diplomatika** – veda o starih listinah
- **heraldika** – veda o grbih
- **sfragistika** – veda o pečatih
- **numizmatika** – veda o kovancih
- **epigrafika** – veda o zapisih
- **arhivistika** – veda o arhivskem gradivu
- **toponamistika** – veda o krajevnih imenih

B) vede, ki pomagajo

- **arheologija** – izkopavanja
- **sociologija** – veda o človeku
- **politična ekonomija**
- **geografija**
- **naravoslovne vede**

Zgodovinski čas in prostor:

A) štetje

- **egipčani** – čas ko so se rojevali faraoni
- **grki** – 776 pr. Kr., prve olimpijske igre
- **rimljani** – 753 pr. Kr., nastanek Rima
- **arabci** – 622, beg Mohameda in Meke v Medinož
- **krščansko štetje**

B) koledarji

- **julijanski** – prvi pravi leta 1582 (pri nas 1584) ga zamenja gregorijanski
- **gregorjanski** – 365 dni, 5 ur, 48 m in 46 s

C) zgodovinski prostor (krajevni, medkrajevni, mestni, regionalni, nacionalni)

Razvoj zgodovinske znanosti:

- **babelonci in Homer** – zgodovino obravnavajo kot pripoved, pretiravajo (vojaške, politične in posameznike) in olepšujejo
- **logorafi** – grški pisci zgodb, ki preidejo k razumni razlagi dogodkov

- **Herodot** – grški zgodovinar, v 5 st. pr. Kr., razglablja o dogodkih in išče vzroke, Zgodovina grško-perzijskih vojn
- **Tukidid** – zavestno je preučeval vzroke in kritiziral vire, Zgodovina peloponeških vojn
- **Tacid** – Rimljan, pod vplivom Grkov
- **16. St** – od humanizma in renesanse naprej se začne razvijati znanstvena kritika virov, iskanje zakonitosti ratvoja
- **Voltaire** – se sprašuje, kaj je svetovan zgodovina, preučuje ti zgodovino drugih narodov, iz gospodarskega, političnega, družbenega in kulturnega vidika
- **18. St.** – razsvetljenstvo, Voltaire
- **Marx in Engels** – 19. St. marksistično pojmovanje zgodovine, ki govori o konfliktu med buržuazijo in delavci, dialektična metoda (vse na svetu je v medsebojni povezavi), prehod v nov družbeni red je mogoč le z revolucijo.

Časovna razdelitev zgodovine

A) proizvodni način

- proizvodne sile in odnosi
- proizvodne sile so proizvodna sredstva (orodje, surovine) in delovna sila
- proizvodni odnosi so neizkoriščevalski ali izkoriščevalski

B) zgodovinska obdobja

- **prazgodovina** – (2 m. do 3500 pr. Kr.) čas nastanka prvih civilizacij, praskupnost (brezrazredna družba)
- **stari vek** – (3500 pr. Kr. Do 476) sužnjelastništvo, presežki, delitev v večrazredno družbo, države
- **srednji vek** – (476 do 1492) fevdalizem (sužnje nadomestijo tlačani)
- **novi vek** – (1492 do 1918) fevdalizem, zgodnji kapitalizem, buržuazne revolucije
- **sodobnost** – kapitalizem, socializem

Oblike predrazredne družbe

A) nastanek človeka je povezan z :

- **vzravnano hojo** – sprostitjo se prednje okončine, možnost uporabe orodja
- z **izpopolnjevanjem rok** se razvijajo tudi **možgani**

B) delo

- človek začne delati
- delo je ustvarilo človeka, je pogoj človekovega življenja (Engels)

C) prvi koraki

- **hominit ali človečnjak** – v jugozahodni afriki
- **homo erectus ali pračlovek** – (2 m. let pr. Kr.), prvo človeku podobno bitje, loči se od opice, današnjo obliko je dobil pred 500000 leti, najdbe na Javi in v Pekingu
- **Neandrentalec** – odklon v razvoju, skupaj s pračlovekom je izumrl
- **Homo sapiens ali sodobni človek** – (400000- 350000 pr. Kr.)